Eiropas Parlaments
2024-2029

Budžeta kontroles komiteja

2024/2052(INI)

21.2.2025

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par 2023. gada ziņojumu par Eiropas Investīciju bankas finansiālās darbības kontroli
(2024/2052(INI))

Budžeta kontroles komiteja

Referents: Ondřej Knotek

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par 2023. gada ziņojumu par Eiropas Investīciju bankas finansiālās darbības kontroli (2024/2052(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā 2024. gada 1. februārī publicēto Eiropas Investīciju bankas (EIB) 2023. gada darbības pārskatu "Plāns ilgtspējīgam dzīvesveidam" un EIB 2023. gada 2. februāra dokumentu "EIB grupas 2023.–2025. gada darbības plāns",

– ņemot vērā 2024. gada 7. februārī publicēto EIB 2023./2024. gada ziņojumu par investīcijām "Pārveide konkurētspējas uzlabošanai",

– ņemot vērā EIB 2023. gada 8. maija dokumentu "EIB enerģētikas aizdevumu politikas vidusposma pārskats",

– ņemot vērā 2024. gada 1. jūlijā publicēto EIB ziņojumu par EIB grupas pārredzamības politikas īstenošanu 2023. gadā,

– ņemot vērā EIB 2023. gada 27. novembra dokumentu "EIB grupas *PATH* satvars — Versija 1.2., 2023. gada novembris, — "Atbalsta sniegšana darījumu partneriem virzībā uz atbilstības Parīzes nolīgumam panākšanu",

– ņemot vērā EIB 2024. gada 21. jūnija dokumentu "EIB grupas 2024.–2027. gada stratēģiskais ceļvedis" un 2023. gada 29. novembra dokumentu ""EIB Global" stratēģiskais ceļvedis",

– ņemot vērā 2024. gada 25. jūlijā publicēto EIB grupas 2023. gada ilgtspējas pārskatu,

– ņemot vērā EIB 2023. gada 6. februāra informatīvo piezīmi "Eiropas Investīciju bankas pieeja cilvēktiesību jautājumiem",

– ņemot vērā 2024. gada 10. jūnijā publicēto 2023. gada ziņojumu par EIB grupas sūdzību izskatīšanas mehānismu,

– ņemot vērā EIB 2024. gada 14. oktobra dokumentu "Daudzveidība, taisnīgums un iekļaušana EIB grupā",

– ņemot vērā EIB 2024. gada 23. septembra publikāciju "EIB Revīzijas komitejas gada pārskati par 2023. gadu",

– ņemot vērā EIB 2024. gada 15. jūlija ziņojumu "EIB grupas darbības ES kohēzijas reģionos 2023. gadā",

– ņemot vērā EIB 2023. gada 19. oktobra ziņojumu "EIB 2023. gada investīciju apsekojums. Pārskats par Eiropas Savienību",

– ņemot vērā EIB 2024. gada 26. jūnija ziņojumu "EIB grupas atbalsts ES uzņēmumiem: pierādījumi par ietekmi tirgus nepilnību novēršanā",

– ņemot vērā Komisijas un Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos 2024. gada 5. marta kopīgo paziņojumu "Jauna Eiropas aizsardzības industriālā stratēģija: reaģētspējīga un noturīga Eiropas aizsardzības industrija kā ES gatavības ķīla" (JOIN(2024) 10),

– ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas īpašo ziņojumu Nr. 22/2024 "Dubulta finansēšana no ES budžeta",

– ņemot vērā EIB 2023. gada 29. decembra ziņojumu "Eiropas Investīciju bankas riska pārvaldības informācijas atklāšanas ziņojums — 2023. gada jūnijs",

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A10-0000/2025),

A. tā kā EIB, ņemot vērā tās aizņēmumu un aizdevumu apjomu, ir lielākā daudzpusējā attīstības banka pasaulē;

B. tā kā EIB kā daudzpusēju investīciju banku, kas pieder ES dalībvalstīm, pārvalda Valde, Direktoru padome un Vadības komiteja un tai ir savi iekšējie pārskatatbildības, pārvaldības un revīzijas mehānismi;

C. tā kā EIB darbojas konkurenciālā tirgū, bet tā ir arī ES struktūra, no kuras sagaida, ka tā ievēros augstus pārredzamības un ieinteresēto personu iesaistes standartus;

D. tā kā EIB ir transversāli mērķi attiecībā uz klimatrīcību un vidisko ilgtspēju, ekonomisko un sociālo kohēziju un konverģenci, digitālo pārkārtošanos un atbalstu ES ārējās darbības prioritātēm visā pasaulē un tās finansējums ir saskaņots ar ES politiskajām prioritātēm;

E. tā kā EIB uzdevums ir arī, veicot aizņēmumu darbības, piesaistīt resursus, kas ir būtiski ES politikas īstenošanai;

F. tā kā Eiropadomes stratēģiskajā programmā 2024.–2029. gadam ir paredzēta lielāka EIB grupas loma ES aizsardzības un drošības veicināšanā un uzsvērta nepieciešamība stiprināt ES konkurētspēju, veicot ievērojamus kolektīvos ieguldījumus, kuriem jāpiesaista gan publiskais, gan privātais finansējums;

G. tā kā Mario Dragi ziņojumā par Eiropas konkurētspējas nākotni[1] ir sniegta virkne ieteikumu par to, kā vēl vairāk paplašināt EIB lomu ES politikas finansēšanā un ļaut EIB uzņemties lielāku risku;

H. tā kā ir būtiski novērst šķēršļus mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) un uzņēmumu ar vidēji lielu kapitālu piekļuvei finansējumam; tā kā publisko aizdevumu un garantiju shēmas ir svarīgs pretcikliskas politikas instruments, jo īpaši ekonomikas lejupslīdes laikā, kā arī palīdz mazināt strukturālas tirgus nepilnības;

I. tā kā EIB ir būtiska sastāvdaļa Eiropas finanšu arhitektūrā attīstībai un lielākais daudzpusējais aizdevējs ES kaimiņreģionos;

[1] *Draghi*, *M*., *The future of European competitiveness*, 2024. gada septembris.

J. tā kā EIB grupai ir arvien lielāka ietekme uz ES politikas panākumiem un tās īstenošanas efektivitāti; tā kā ir skaidrs, ka EIB finansiālās darbības kontrole, ko veic Parlaments, intensitātes un kvalitātes ziņā ir jāpielāgo tam, cik intensīvi sadarbojas EIB un Komisija, un tā kā šī sadarbība ir kļuvusi ļoti aktīva;

K. tā kā EIB darbības modelis pieprasa visaugstākos godprātības, pārskatatbildības un pārredzamības standartus un ir jāpieņem un pastāvīgi jāatjaunina atbilstoši pasākumi, lai apkarotu visu veidu krāpšanu, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma finansēšanu un organizēto noziedzību,

Finanšu operācijas un sniegums

1. norāda, ka laikā, kad starptautisko kontekstu ietekmē globālas problēmas, kas saistītas ar ģeopolitiskām situācijām, klimata pārmaiņu sekām un citiem apstākļiem, kas ietekmē pasaules ekonomiku, EIB ir darbojusies efektīvi un lietderīgi;

2. norāda, ka EIB grupas konsolidētais rezultāts saskaņā ar starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem (SFPS) 2023. gadā bija 2,272 miljardi EUR, bet 2022. gadā tas bija 2,327 miljardi EUR (2,4 % samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu);

3. konstatē, ka EIB kopējais likviditātes rādītājs līdz 2023. gada beigām saglabājās zem iekšējās robežas; uzsver, ka Eiropas Investīciju bankas AAA kredītreitings ar "stabilu" perspektīvu ir nepieciešams, lai nodrošinātu pienācīgus tirgus finansējuma avotus, piemērojot preferenciālas likmes, un tādēļ tas ir jāsaglabā; uzsver, ka EIB augstā kredītspēja ir tās veiksmīgā uzņēmējdarbības modeļa priekšnosacījums;

4. norāda, ka kopumā 2023. gadā EIB saņēmējiem izmaksāja 54,4 miljardus EUR (no tiem 53,4 miljardus EUR no EIB pašu resursiem), salīdzinot ar 54,3 miljardiem EUR (t. sk. 53,3 miljardi EUR no EIB pašu resursiem) 2022. gadā; atzīmē, ka, pamatojoties uz ekonomikas modeli, ko kopīgi izstrādājuši EIB Ekonomikas departaments un Komisijas Kopīgais pētniecības centrs, kopējās investīcijas Eiropas Savienībā, kuras vien 2023. gadā parakstījusi EIB grupa, līdz 2027. gadam ES 27 dalībvalstīs radīs aptuveni 1 460 000 jaunu darbvietu un ietekmēs ES ekonomiku līdzvērtīgi IKP pieaugumam par 1,03 procentpunktiem;

InvestEU*, daudzgadu finanšu shēmas vienkāršošana un Atveseļošanas un noturības mehānisms*

5. atzinīgi vērtē 2023. gada 13. decembrī pieņemto EIB grupas 2024.–2026. gada darbības plānu, kurā apkopotas izvirzītās prioritātes un darbības, kas jāveic, lai īstenotu EIB grupas stratēģiju nākamajos trīs gados;

6. atgādina, ka EIB grupai ir piešķirti 75 % (19,6 miljardi EUR) no ES budžeta garantijas, kas paredzēta *InvestEU* regulā[2]; uzsver, ka vien 2023. gadā EIB apstiprināja 30 darbības *InvestEU* ietvaros un to kopējā summa sasniedza 9,1 miljardu EUR;

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu *InvestEU* un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 107, 26.3.2021., 30. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj).

7. uzsver, ka pašreizējās 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas ietvaros EIB pārvalda 87 Komisijas dotās pilnvaras, bet, ja ieskaita pilnvaras, kas saistītas ar dalītu pārvaldību un ko piešķīrušas vietējās pašvaldības un dalībvalstis, tad pilnvaru aptuvenais kopskaits ir 130; norāda, ka EIB par šīm pilnvarām sagatavo ne mazāk kā 457 ziņojumus gadā; norāda — lai varētu labāk izmantot resursus, ir nepieciešama birokrātijas samazināšana un vienkāršošana;

8. uzsver, ka EIB pārvalda sešas Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) pilnvaras četrās dalībvalstīs, tās ir parakstītas 2021. gadā (Grieķija un Itālija), 2022. gadā (Rumānija) un 2024. gadā (Spānija), un to kopējā vērtība ir 8,7 miljardi EUR; tomēr atzīst, ka tādu instrumentu ieviešana, kuru pamatā ir ar izmaksām nesaistīts finansējums un kuru apjoms līdz ar ANM ir ievērojami pieaudzis, objektīvi palielina kļūdu un nesaimnieciskuma risku, jo īpaši dubultas finansēšanas risku; aicina Komisiju un EIB kā tās svarīgu partneri un padomdevēju neiesniegt jaunus priekšlikumus, kuros ANM tiek izmantots kā finansēšanas mehānismu izveides modelis, tostarp Komisijas gaidāmajā priekšlikumā par daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2027. gada; atkārtoti uzsver, ka vienkāršošanai, ko veic EIB, nevajadzētu vājināt ES resursu pārvaldības stabilitāti un iespēju veikt kontroli, lai uzturētu attiecīgo dalībnieku atbildību, kā noteikts Līgumos;

Enerģētiskā drošība

9. atzīmē EIB pastāvīgo atbalstu energoapgādes drošībai, kas galvenokārt izpaužas kā elektrotīklu un pārrobežu infrastruktūras stiprināšana, enerģijas pieprasījuma samazināšana ar energoefektivitātes projektiem un mazoglekļa elektroenerģijas ražošanas veicināšana; uzsver, ka EIB ir atbalstījusi jaunas enerģētiskās drošības dimensijas, piemēram, pieprasījumreakciju un enerģijas uzglabāšanu, un ir veicinājusi enerģētikas pārkārtošanai nepieciešamo kritiski svarīgo izejvielu ilgtspējīgas piegādes attīstību;

10. atkārtoti aicina risināt enerģētiskās nabadzības problēmu un atgādina, ka enerģētikas krīze veicina inflācijas spiedienu, palielina nenodrošinātību ar pārtiku un noplicina mājsaimniecību budžetu, un aicina EIB izmantot Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu un Modernizācijas fondu, lai atbalstītu reģionus un iedzīvotājus, kurus enerģētikas pārkārtošana skar visvairāk; apzinās, ka daudzās nozarēs arvien lielākas grūtības rada kopējās sekas, kas izriet no pielāgošanās zaļā kursa mērķiem, enerģētikas krīzes un inflācijas pieauguma; aicina EIB pastiprināt centienus, lai samazinātu tīro tehnoloģiju kapitāla cenu;

11. norāda, ka 2023. gada jūlijā EIB grupa palielināja 2022. gada oktobra saistību finansējuma mērķus, līdz 2027. gadam piešķiramo summu paaugstinot no 30,0 miljardiem EUR līdz 45,0 miljardiem EUR (*REPowerEU+*), lai paplašinātu centienus atbalstīt ES enerģētisko drošību;

12. uzsver, ka 2023. gadā EIB piešķīra aptuveni 21,4 miljardu EUR finansējumu ar enerģētiku saistītiem projektiem, un no tiem aptuveni 19,8 miljardi EUR tika piešķirti projektiem Eiropas Savienībā, bet 1,6 miljardi EUR — projektiem ārpus ES;

13. uzskata, ka ūdeņradim un tā atvasinājumiem, jo īpaši tad, ja tos iegūst no atjaunīgiem avotiem, var būt nozīme ES dekarbonizācijas mērķu sasniegšanā un atkarības no fosilā

kurināmā samazināšanā; aicina EIB uzņemties vadošu lomu privāto ieguldījumu piesaistē;

Aizsardzības un drošības politika

14. uzsver, ka 2024. gada maijā EIB Direktoru padome apstiprināja EIB grupas Drošības un aizsardzības rīcības plānu, lai palielinātu atbalstu ES drošības un aizsardzības nozarei; norāda, ka EIB atbalsts tiek sniegts MVU un inovatīviem jaunuzņēmumiem drošības un aizsardzības nozarē saskaņā ar divējāda lietojuma principu, saglabājot "ticama civila lietojuma" kritēriju, bet pārtraucot ieņēmumu pārbaudi;

15. norāda, ka labu pievienoto vērtību nes inovatīvie pasākumi, ko EIB ir pieņēmusi, lai paātrinātu ieguldījumus drošībā un aizsardzībā, un "vienas pieturas aģentūra", kas darbojas kā vienots piekļuves punkts klientiem un ārējām ieinteresētajām personām, kurām banka piedāvā ekspertu palīdzību, lai atvieglotu piekļuvi EIB grupas atbalstam;

16. ņem vērā, ka 2023. gada jūnijā EIB apstiprināja, ka drošības investīcijas Eiropas Savienībā no stratēģiskās Eiropas drošības iniciatīvas laika posmam no 2022. līdz 2027. gadam tiks palielinātas no 6,0 miljardiem EUR līdz 8,0 miljardiem EUR un ietvers arī kosmosa un kiberdrošības nozari; mudina EIB stiprināt institucionālo partnerību ar ES Kosmosa programmas aģentūru un citiem potenciāli iesaistītiem partneriem;

17. atzinīgi vērtē EIB sadarbību ar Eiropas Aizsardzības aģentūru un pauž gandarījumu par abu struktūru 2024. gada 3. oktobrī parakstīto saprašanās memoranda atjauninājumu;

Sociālā infrastruktūra un mājokļi

18. uzsver, ka pēdējos gados ir ievērojami palielinājušās mājokļu iegādes un īres cenas, un tā rezultātā samazinājusies daudzu ES lielpilsētu teritoriju kā dzīvesvietu pieejamība izmaksu ziņā un ir apdraudēta piekļuve tām; atzinīgi vērtē atbalsta sociālajai infrastruktūrai iekļaušanu EIB grupas astoņās stratēģiskajās prioritātēs 2024.–2027. gadam un piekrīt, ka investīcijas energoefektīvos, ilgtspējīgos un pieejamos mājokļos, mūsdienīgā veselības aprūpē un izglītībā ir būtiskas, lai palielinātu produktivitāti un veicinātu spēcīgu un noturīgu sabiedrību;

19. uzskata, ka sadarbībai ar vietējām iestādēm, vietējām pašvaldībām un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem būtu jāveicina sociālo mājokļu attīstīšana; apzinās, ka EIB darbības efektivitāte mājokļu un sociālās infrastruktūras jomā ir atkarīga arī no politikas un regulatīvo šķēršļu likvidēšanas;

Atbalsts MVU, uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu, jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem, kapitāla tirgu savienība un Eiropas Investīciju fonda *loma*

20. uzsver, ka MVU, jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem ir izšķiroša nozīme ES ekonomikā; norāda, ka šie uzņēmumi saskaras ar ievērojamām grūtībām piekļūt finansējumam un tirgiem un piesaistīt talantus un ka tas ierobežo to izaugsmi; uzskata, ka uzņēmējdarbības izaugsme un dinamisms ir svarīgi inovācijas, konkurētspējas un produktivitātes faktori; mudina EIB grupu turpināt risināt šos jautājumus ar pielāgotām finansējuma programmām, riska dalīšanas mehānismiem un uz uzņēmumiem orientētiem finanšu instrumentiem;

21. uzskata, ka spēcīgāka kapitāla tirgu savienība veicinās vērtspapīrošanas un iespējkapitāla tirgus, dodot iespēju palielināt ieguldījumus reālajā ekonomikā, un ka Eiropas augošo uzņēmumu finansēšanai ar Eiropas kapitālu vajadzētu būt prioritātei, kam labs piemērs ir 2023. gada februārī sāktā Eiropas Tehnoloģiju čempionu iniciatīva daudzsološu Eiropas tehnoloģiju uzņēmumu finansēšanai; norāda, ka Eiropas Tehnoloģiju čempionu iniciatīvu papildina Eiropas augošo uzņēmumu atbalsta iniciatīva, kuras mērķis ir nodrošināt izšķirīgi svarīgu finansējumu Eiropas augsto tehnoloģiju uzņēmumiem to vēlīnajā attīstības posmā;

22. atzinīgi vērtē Eiropas Investīciju fonda (EIF) misiju atbalstīt Eiropas mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu piekļuvi finansējumam; uzskata, ka EIF būtu aktīvāk jādarbojas Eiropas iespējkapitāla ekosistēmas attīstīšanā;

23. pauž atzinību par EIB grupas sniegto atbalstu aptuveni 400 000 MVU un uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu: vien 2023. gadā piešķirts finansējums 31,1 miljarda EUR apmērā, tajā skaitā aizdevumi un garantijas uzņēmumiem (no kuriem 14,9 miljardus EUR piešķīris EIF), un tā rezultātā piesaistīti vairāk nekā 134 miljardi EUR; norāda, ka EIB grupa šajā nolūkā sadarbojās ar gandrīz 300 partneriestādēm visā Eiropā;

24. atgādina, ka 2023. gadā beidzās Eiropas Garantiju fonda izmantošana un ka tā veiktās izmaksas, kuru mērķis bija palīdzēt MVU atgūties no pandēmijas negatīvās ietekmes, sasniedza aptuveni 200 000 MVU visā ES; atkārtoti uzsver iepriekšējās rezolūcijās paustās bažas par lēmumu pieņemšanas procesu pārredzamību un informāciju par galasaņēmējiem;

25. norāda, ka EIF cīņa pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu ietver šādus pasākumus: ar produktiem un darījumiem saistīto risku novērtēšana, darījumu partneru uzticamības pārbaudes veikšana, pārbaude par to, vai uz īpašumtiesību struktūru un galvenajām personām neattiecas sankcijas vai negatīvas ziņas medijos, obligātas apmācības ieviešana visiem darbiniekiem un noslēgta vienošanās ar Luksemburgas Finanšu ziņu vākšanas vienību, kura ziņos par konstatētiem aizdomīgiem darījumiem un veiks to pēcuzraudzību;

Galvenās politikas jomas — kohēzija, klimatrīcība un vidiskā ilgtspēja, digitalizācija

26. atzinīgi vērtē to, ka ievirzes dokumentā kohēzijas jomā 2021.–2027. gadam EIB apņēmās vismaz 40 % no sava kopējā finansējuma Eiropas Savienībā laikposmā no 2022. līdz 2024. gadam atvēlēt projektiem kohēzijas reģionos un ka 2023. gadā šāds finansējums veidoja 42 % no kopējā ES aizdevumu apjoma (salīdzinājumā ar 40 % 2022. gadā); uzsver, ka EIB finansējuma daļa, kas piešķirta mazāk attīstītiem reģioniem, palielinājās no 24 % 2022. gadā līdz 26 % 2023. gadā un sasniedza 17,2 miljardus EUR, kas ievērojami pārsniedz EIB kohēzijas ievirzes dokumentā noteikto mērķrādītāju 2023. gadam — 21 %; atkārtoti aicina EIB turpināt uzraudzīt un analizēt trūkumus, kas neļauj atsevišķiem reģioniem vai valstīm pilnībā izmantot EIB finansiālo atbalstu un palīdzību;

27. norāda, ka pēdējo 15 gadu laikā EIB ar konsultāciju pakalpojumiem ir atbalstījusi vairāk nekā 1000 projektu kohēzijas reģionos; uzskata, ka vairāk būtu jāpievēršas informēšanai un aktīvai finansēšanas iespēju popularizēšanai mazāk attīstītajos un pārejas reģionos;

28. atzīmē daudzos veselības aprūpes nozares atbalsta pasākumus, ko EIB ir veicinājusi kohēzijas reģionos, piemēram, *HERA Invest* — 100 miljonu EUR garantiju, kas izveidota sadarbībā ar Komisiju, lai atbalstītu investīcijas progresīvajā pētniecībā un izstrādē; mudina EIB veicināt mērķtiecīgas investīcijas kohēzijas reģionu galvenajos sistēmiskajos veicinātājos, piemēram, piekļuvē veselības aprūpei un izglītībai, sociālajiem un izmaksu ziņā pieejamiem mājokļiem, digitālajai savienojamībai un vietējam finansējumam pilsētām un reģioniem, un šim nolūkam izmantot vai nu tiešo kreditēšanu (piemēram, programmas aizdevumus pilsētām), vai finanšu instrumentus, kā arī balstīties uz sinerģiju starp ES dotācijām un EIB aizdevumiem, lai uzturētu pārrobežu dzelzceļa savienotību, kas ir ļoti svarīga labākai integrācijai ES vienotajā tirgū;

29. uzsver, ka tikai 2023. gadā vien EIB parakstīja finansējuma darījumus 41,8 miljardu EUR apmērā klimatrīcības jomā un 25,1 miljarda EUR apmērā vidiskās ilgtspējas jomā (2022. gadā šīs summas bija attiecīgi 35,1 miljards EUR un 15,9 miljardi EUR); norāda, ka EIB kopējais finansējums, kas vērsts uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, 2023. gadā bija 2,7 miljardi EUR, kas atbilst 6,4 % no kopējā klimatrīcības finansējuma (salīdzinājumā ar 1,9 miljardiem EUR jeb 5,4 % 2022. gadā); uzsver, ka klimatrīcības un vidiskās ilgtspējas finansējums kopumā veidoja 60 % no EIB finansējuma, ko tā sniedza 2023. gadā;

30. atzinīgi vērtē to, ka EIB starp galvenajām prioritātēm ir iekļāvusi lauksaimniecību un bioekonomiku; atkārtoti uzsver, ka lauksaimniecības nozare saskaras ar aizvien lielākām problēmām un ka ES lauksaimniekiem ir jāpielāgojas Eiropas zaļā kursa mērķiem, jāpārvar enerģētikas krīzes ietekmē radušies traucējumi un jāpielāgojas augošai inflācijai; aicina EIB grupu vairāk pievērsties lauksaimniecības nozarei;

31. atzinīgi vērtē to, ka EIB ir viens no galvenajiem digitalizācijas atbalstītājiem ES; mudina EIB palielināt atbalstu digitālajiem tīkliem un veicināt ES autonomiju svarīgāko tehnoloģiju jomā;

32. konstatē, ka kiberdrošības nozarei ir liela nozīme uzņēmumu un valdību aizsardzībā pret arvien sarežģītākiem digitālajiem apdraudējumiem; pauž gandarījumu par to, ka no stratēģiskās Eiropas drošības iniciatīvas finansētās investīcijas drošībā ir palielinātas no 6 miljardiem EUR līdz 8 miljardiem EUR un tiek izmantotas, lai risinātu drošības problēmas, arī *New Space* nozarē;

EIB darbība ārpus ES

33. uzsver, ka "EIB Global" otrajā pastāvēšanas gadā tas nodrošināja finansējumu 8,4 miljardu EUR apmērā (salīdzinājumā ar 9,1 miljardu EUR 2022. gadā); norāda, ka, tā kā ar "EIB Global" finansējumu var segt ne vairāk kā 50 % no projekta kopējām izmaksām, regulāri notiek investīciju līdzfinansēšana kopā ar attīstības finanšu iestādēm un daudzpusējām attīstības bankām; aicina EIB un Komisiju veikt ieguldījumus iekšējās revīzijas un neatkarīgas kontroles funkcijās, lai garantētu to darbību integritāti un stabilitāti, kurās iesaistīti trešo valstu partneri;

34. uzsver, ka visos EIB intervences pasākumos Ukrainā ir jāvadās pēc atjaunošanas prioritātēm un tiem jābūt pilnīgi saskaņotiem ar tām prioritātēm un metodēm, kas izklāstītas Ukrainas plānā; norāda, ka EIB vēl vairāk pastiprina centienus novērst un

izmeklēt krāpšanu un korupciju saistībā ar EIB grupas projektiem, kas tiek īstenoti Ukrainā, un atturēt no šādas krāpšanas vai korupcijas; atkārtoti aicina piemērot stingrus nosacījumus attiecībā uz Ukrainai sniegto finansiālo palīdzību, lai nodrošinātu skaidru uzraudzību, nosakot noteikumu klauzulas, kas cita starpā paredz apmeklējuma tiesības un piekļuvi informācijai un telpām;

35. uzskata, ka lielāka EIB loma radīs pievienoto vērtību gan Ukrainas atjaunošanai un paplašināšanās procesam, gan iespējamām partnerībām ES *Global Gateway* programmas un kaimiņattiecību politikas ietvaros, kā arī ilgtspējīgas attīstības mērķu atbalstam; mudina Komisiju maksimāli izvērst sadarbību ar EIB, lai palielinātu ES stratēģisko autonomiju, jo īpaši enerģētikas un izejvielu jomā;

36. uzsver, ka Ukrainas atbalstam EIB kopš 2014. gada, kad sākās konflikts ar Krieviju, ir izveidojusi vairāk nekā 7 miljardu EUR aizdevumu portfeli; uzsver, ka pēc 2023. gada 31. decembra datiem EIB finansiālās iesaistīšanās apmērs (izmaksātās un vēl neizmaksātās summas) bija 5,750 miljardi EUR, ko galvenokārt sedz ES garantijas saskaņā ar ārējo aizdevumu pilnvarām;

37. ņem vērā daudzos pasākumus, kas veikti Moldovā, lai mazinātu ekonomikas lejupslīdes un enerģētikas krīzes sekas un atbalstītu valsts virzību uz pievienošanos ES, un Rietumbalkānos, kur "EIB Global" 2023. gadā ieguldīja 1,2 miljardus EUR un kur vēl 700 miljoni EUR ieguldīti, lai uzlabotu ceļu satiksmes drošību un uzlabotu dzelzceļa tīklus; atzinīgi vērtē Rietumbalkānu reformu un izaugsmes mehānisma pieņemšanu 2024. gadā;

EIB pārskatatbildības struktūra

38. atgādina, ka EIB iekšējo uzraudzību vada Ģenerālinspektorāts, kurā ietilpst trīs ar pārskatatbildību saistītas nodaļas — to kompetencē ir darbību izvērtēšana, sūdzību izskatīšanas mehānisms un krāpšanas izmeklēšana, un to uzdevumi ir savstarpēji papildinoši, tādējādi tiek sekmēta apgalvojumu un sūdzību konsekventa izskatīšana;

39. konstatē, ka EIB sūdzību izskatīšanas mehānisma ietvaros 2023. gadā kopumā tika izskatītas 104 lietas (2022. gadā — 97 lietas); norāda, ka 2023. gadā tika saņemtas 60 jaunas sūdzības (2022. gadā — 54), no kurām 44 tika atzītas par pieņemamām un 29 bija saistītas ar EIB finansētiem projektiem, no kuriem 27 atradās ārpus Eiropas;

40. norāda, ka EIB Iepirkuma sūdzību komiteja ir neatkarīga EIB komiteja, kas izskata sūdzības par projektu iepirkuma procedūrām saistībā ar EIB finansētiem projektiem ārpus ES;

41. atzinīgi vērtē Izmeklēšanas nodaļas (*IG/IN*) centienus sadarboties un koordinēt darbu ar citām ES krāpšanas apkarošanas struktūras daļām, jo īpaši Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai un Eiropas Prokuratūru, kas 2023. gadā saņēma 37 % no izmeklēšanai iesniegtajiem pieprasījumiem (27 lietas no 74);

42. norāda, ka *IG/IN* veic proaktīvus krāpšanas atklāšanas pasākumus, izmantojot krāpšanas un negodprātības riska novērtēšanas rīku un robotu, kas nosaka korupcijas risku iepirkumos, un ka 2023. gadā 24 pārbaudēs tika noteikti subjekti, uz ko attiecināmas trīs pilnīgas un padziļinātas, proaktīvas godprātīguma pārbaudes;

43. pauž nožēlu par to, ka, neraugoties uz vairākkārtējiem Parlamenta aicinājumiem, *IG/IN* gada ziņojumā netiek sniegta pietiekama informācija par šīs nodaļas izskatīto lietu finansiālo apjomu, ietekmētajiem fondiem vai pilnvarām, attiecīgo projektu veidiem, pieņemtajiem riska mazināšanas pasākumiem, EIB dienestu un starpnieku vai partneru lomu attiecīgajās lietās vai pat par skartajām dalībvalstīm; atkārtoti aicina *IG/IN* sniegt vairāk nekā tikai aprakstošu vēstījumu par dažu gadījumu analīzi, lai dotu vērtīgu ieskatu tajā, cik lielā mērā tiek aizsargātas finanšu intereses;

44. apzinās, ka EIB izslēgšanas politika paredz autonomu izslēgšanas procesu, kas lēmumu pieņemšanas standartu, rezultātu un korektīvo pasākumu ziņā nav pilnībā līdzvērtīgs Komisijas agrīnās atklāšanas un izslēgšanas sistēmai; atkārtoti aicina Komisiju apzināt iespējamās nepilnības un ierosināt to novēršanas pasākumus, tostarp paātrinātu procedūru EIB izslēgšanas lēmumu izpildei caur agrīnās atklāšanas un izslēgšanas sistēmu; konstatē, ka 2023. gadā izslēgšanas procedūrās, kuru pamatā bija *IG/IN* konstatējumi, pieci uzņēmumi tika uz pieciem gadiem izslēgti no dalības EIB finansētos pasākumos;

45. atzinīgi vērtē EIB grupas Iekšējās kontroles sistēmas politikas apstiprināšanu 2023. gadā; mudina banku rīkoties saskaņā ar Revīzijas komitejas piezīmēm, kurās teikts, ka gan iekšējai revīzijai, gan iekšējās kontroles sistēmai ir jāattīstās, lai tās kļūtu par grupas līmeņa funkcijām;

46. norāda, ka EIB neatkarīgais ārējais revidents ir trešais aizsardzības līmenis; uzsver, ka regulāra revidentu un to norīkojumu rotācija paver jaunas perspektīvas, un tādēļ norāda, ka EIB ārējais revidents būtu periodiski jāmaina, taču tā pilnvarojums tika pagarināts līdz 2027. gadam, un tas ir EIB grupas revidents kopš 2009. gada;

47. atzinīgi vērtē to, ka EIB grupas riska pārvaldības sistēma un EIB grupas riska pārvaldības informācijas atklāšanas pusgada ziņojums ir efektīvi un saskaņoti ar Eiropas Banku iestādes prasībām un tehniskajiem standartiem;

48. saprot, ka atbilstoši ES mainīgajām vajadzībām ES iestādes 2024. gadā apstiprināja EIB Valdes ierosinātās izmaiņas statūtos, grozot obligāto sviras rādītāja ierobežojumu[3], proti, palielinot to no 250 % līdz 290 %, lai EIB varētu ieguldīt vairāk, nepalielinot pašu kapitāla bāzi;

49. uzskata, ka grozītais sviras rādītājs dod iespēju uzņemties lielāku risku; atzīst, ka investīcijas atjaunīgajā enerģijā un ilgtspējīgā infrastruktūrā, kā arī investīcijas inovatīvās tehnoloģijās ir būtiskas ES konkurētspējai, taču peļņas nenoteiktības dēļ tās bieži ir saistītas ar lielāku risku; norāda, ka lielāka riska uzņemšanās var palielināt EIB peļņas nestabilitāti, taču norāda, ka EIB ir kapitāla rezerves (2023. gadā rezerves vairāk nekā 56 miljardu EUR apmērā; 2014. gadā — 36 miljardu EUR apmērā), kas ļautu tai paplašināt savas riska darbības;

50. pauž bažas par situāciju, kurā nonācis akumulatoru ražotājs *Northvolt AB*, kura darbība tika uzskatīta par nozīmīgu zaļās pārkārtošanās procesā; atzīmē, ka uzņēmums *Northvolt* ir saņēmis apjomīgu EIB aizdevumu paketi nedaudz vairāk nekā 942,6 miljonu EUR apmērā, kas ir daļa no aizņēmuma finansējuma, kurš piesaistīts, lai paplašinātu gigarūpnīcas kompleksu;

[3] Sviras rādītājs nosaka, cik daudz EIB var aizdot attiecībā pret saviem pašu resursiem.

51. uzsver, ka tika sagaidīts, ka gigarūpnīcas kompleksa paplašināšana palielinās akumulatoru ražošanas gada izlaides jaudu, un tai bija stratēģiska nozīme globālajā konkurētspējā; uzskata, ka EIB iejaukšanās šajā darbībā atbilda tās misijai un ES stratēģijām šajā nozarē;

52. aicina Komisiju sākt iekšēju pārbaudi, lai noskaidrotu šā vadošā projekta neveiksmes iemeslus un priekšvēsturi un gūtu mācības no šīs pieredzes, lai novērstu līdzīgas situācijas atkārtošanos vai spētu to agrīni atklāt;

53. uzskata, ka ES atbalsta lielākā pievienotā vērtība ir augsta riska investīciju veicināšana inovatīvos uzņēmumos, ES stratēģisko uzņēmumu darbības paplašināšana un tādu ilgtermiņa pārkārtošanās projektu nodrošināšana, kuri nevar saņemt finansējumu no privātā sektora; uzskata, ka, lai efektīvi sasniegtu mērķus inovācijas un konkurētspējas jomā, programmai *InvestEU* būtu jākoncentrējas uz augstāka riska investīciju un lielāku investīciju augošos uzņēmumos finansēšanu un ka EIB grupai būtu jāuzņemas vairāk augsta riska projektu un tiem jābūt apjomīgākiem, un šajā saistībā jāapvieno uz riska paturēšanu vairāk orientēta *InvestEU* resursu izmantošana un līdzvērtīga orientācija EIB grupas pašu finanšu resursu izmantošanā;

54. apzinās, ka EIB Vadības komitejas locekļi bieži ir bijuši ierēdņi savās izcelsmes valstīs, pirms sākuši darbu EIB, kur viņu pilnvaru termiņš parasti ilgst divus līdz sešus gadus, un ka tādēļ viņiem ir tiesības izmantot profesionālās attīstības iespējas ar atsevišķiem nosacījumiem nogaidīšanas periodā (kas ir pagarināts līdz 24 mēnešiem pēc viņu amata pilnvaru termiņa beigām EIB); norāda, ka Vadības komitejas locekļiem ir jāinformē Ētikas un atbilstības komiteja un pēc iespējas ātrāk jāsaņem apstiprinājums sarunām par iespējamu jaunu darbu;

55. atgādina Parlamenta vairākkārtējos aicinājumus pastiprināt mehānismu interešu konfliktu novēršanai EIB un uzlabot šādu gadījumu risināšanu, kā arī precīzāk definēt noteikumus, saskaņā ar kuriem EIB priekšsēdētāja vietnieki var piedalīties lēmumu pieņemšanā par darbībām savās izcelsmes valstīs, un uzstāj, ka šie jautājumi jānoregulē, nākotnē pārskatot Vadības komitejas rīcības kodeksu;

56. norāda, ka ar 2023. gada 31. oktobra lēmumu lietā 611/2022/KR Eiropas Ombuds konstatēja, ka bijušais priekšsēdētāja vietnieks ir piedalījies finansēšanas nolīgumu apstiprināšanā starp EIB un valsts attīstību veicinošu banku[4] savā izcelsmes valstī vairākas nedēļas pirms iecelšanas šīs valsts attīstību veicinošās bankas izpilddirektora amatā, neraugoties uz EIB galvenā atbilstības uzraudzības inspektora ieteikumu neiesaistīties darījumos ar šo banku, kamēr notiek iecelšanas amatā procedūra; saprot, ka šī lieta ir risinājusies laikā, pirms stājās spēkā pašreizējais Vadības komitejas rīcības kodekss, kas tagad ietver īpašus noteikumus par Vadības komitejas locekļu iespējamo turpmāko nodarbinātību;

57. konstatē, ka tādi riska mazināšanas pasākumi kā norobežošana un nogaidīšanas periodi ir visizplatītākās piesardzības klauzulas, kas izmantojamas, izskatot tā sauktās "virpuļdurvju" lietas, un saprot, ka šādus pasākumus īsteno un ievēro Vadības komitejas locekļi, arī tie, par kuriem nesen parādījušās ziņas medijos;

[4] Valsts attīstību veicinošas bankas ir finanšu starpnieki starp EIB un maza mēroga projektiem, kas saņem EIB investīcijas.

Kontrole, pārredzamība un uzraudzība

58. pauž nožēlu par to, ka Eiropas Revīzijas palātai (ERP) joprojām ir liegta pilnīga piekļuve visiem datiem, kas attiecas uz EIB darbībām; uzskata, ka Revīzijas palātai jābūt tiesīgai piekļūt visai informācijai, kas nepieciešama, lai vispusīgi un izsmeļoši novērtētu visas EIB darbības, kuras tiek plānotas un veiktas, lai īstenotu ES politiku; aicina ERP pēc iespējas rūpīgi pārbaudīt visas darbības, kurās jebkādā mērā iesaistīts ES budžets;

59. konstatē, ka galvenie attiecīgie revīzijas uzdevumi ir uzticēti EIB Revīzijas komitejai, kas ir pilnīgi neatkarīga struktūra; uzskata, ka kvalificētu ārējo pārstāvju dalība konkrētos Revīzijas komitejas uzdevumos varētu uzlabot Revīzijas komitejas veiktās analīzes objektivitāti;

60. norāda, ka EIB pārredzamības politikā ir panākts kompromiss starp atklātības principu un nepieciešamību aizsargāt sensitīvu informāciju; konstatē, ka minētā politika norāda, kāda informācija jāpublicē proaktīvi un kad tas darāms, piemēram, ka projektu kopsavilkumi jāpublicē vismaz trīs nedēļas pirms projekta finansējuma izskatīšanas apstiprināšanai EIB Direktoru padomē, kā arī nosaka attiecīgās atkāpes;

61. norāda, ka 2023. gadā EIB Direktoru padome apstiprināja 449 projektus un ka gandrīz visi (94 %) projektu kopsavilkumi tika publicēti, lielākajā daļā gadījumu (57 %) pirms apstiprināšanas; konstatē, ka visas EIB darbības, ko veic ar finanšu starpnieku iesaisti, tiek publicētas EIB tīmekļa vietnē un ka EIB pēc pieprasījuma sniedz sīkāku informāciju;

62. atgādina, ka visi EIB dokumenti ir pieejami ikvienam saskaņā ar prezumpciju par labu informācijas atklāšanai; uzsver, ka visi pieteikumu iesniedzēji būtu iepriekš jāinformē, ka sabiedrībai tiks nodrošināta pēc iespējas plašāka piekļuve dokumentiem un ka visi atteikuma iemesli būtu jābalsta tikai uz izņēmumiem;

63. atkārtoti norāda, ka sadarbības memoranda pieņemšana uzlabotu strukturētāku dialogu starp Parlamentu un EIB; šajā sakarā atzinīgi vērtē EIB bezprecedenta sadarbību ar Parlamentu šīs rezolūcijas sagatavošanā un norāda, ka tā ir konkrēta atvērtības un pārredzamības izpausme;

Saistībā ar Parlamenta ieteikumiem veiktie pasākumi

64. aicina EIB turpināt ziņot par Parlamenta iepriekš sniegto ieteikumu izpildes statusu, jo īpaši par sasniegtajiem rezultātiem un to pasākumu ietekmi, kas veikti, lai īstenotu EIB prioritātes un ES politiku, kā arī par pasākumiem, kas pieņemti, lai pastiprinātu cīņu pret interešu konfliktiem, krāpšanu, korupciju un citiem iespējamiem pārkāpumiem;

°

° °

65. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai un aicina Padomi un EIB Direktoru padomi apspriest šajā dokumentā izklāstītās Parlamenta nostājas.